

***Ignacy Wyssogota
Zakrzewski***

Tekst: Alicja Bienias, Ewelina Zaczek

Dobór zdjęć i ilustracji: Alicja Bienias

**Autorzy zdjęć: Grzegorz Bienias, Tadeusz Grudziński,
Dominik Lewandowski, Kamil Sztelmach,
Krystyna Wieczorkiewicz, Wikipedia.pl, zbiory szkoły**

Ilustracje: Wikipedia.pl

Opracowanie graficzne i obróbka zdjęć: Iwona Wojda

Projekt okładki: Alicja Bienias

Opracowanie komputerowe okładki: Dominik Lewandowski

ISBN 978–83–927105–1-6

Wydawca:

**Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego
08-430 Żelechów
ul. Marszałka Piłsudskiego 45
e-mail: szkola@zsz-zelechow.com
www.zsz-zelechow.com**

Druk: Interdruk

Żelechów 2010

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Europejskiego
Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**

**Priorytet IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne
na obszarach wiejskich**

**Opracowana przez realizatorów projektu
„Spotkanie z historią”**

Herb Wysogota.

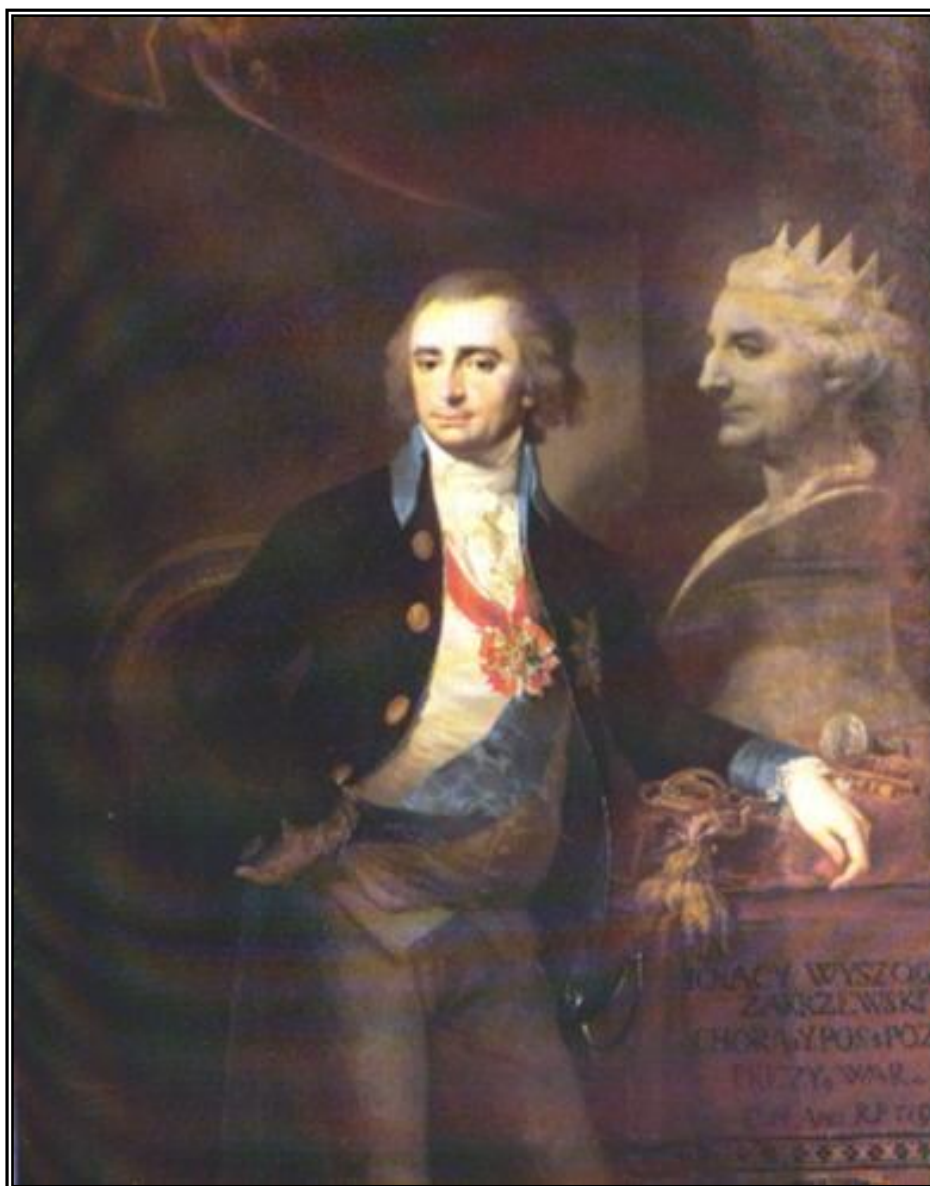
„Owszem, ciesząc się spokojnością Sumienia, że nie osobistym widokom, ale powszechney sprawie służyłem, nie oszczędziłem dni moich wspólnie z kolegami, niosłem życie moje na rozmaite niebezpieczeństwa, na które mnie obowiązki urzędowania mego stawiały, i śmiało powiedzieć mogę przed Bogiem i sędzią Serca moiego, że ten moment, abym nie patrzył na upadek Ojczyzny mojej, i następnie okropne zadane ludzkości ciosy, byłby się stał dla mnie chlubny i pożądany”

IGNACY WYSSOGOTA ZAKRZEWSKI - urodził się w 1745r. w Starym Białczu na terenie Wielkopolski. Zmarł 15 lutego 1802r. w Żelechowie gdzie został pochowany na tutejszym cmentarzu.

Był wielkim patriotą i społecznikiem. Uczestniczył w wydarzeniach konfederacji barskiej. W 1788r. został posłem na Sejm Czteroletni. Odegrał istotną rolę w uchwaleniu wielu reform i Konstytucji 3 Maja. W kwietniu 1792r. został wybrany pierwszym konstytucyjnym prezydentem Warszawy. Z funkcji usunęli go targowiczanie. Urząd ten objął ponownie w kwietniu 1794r. w czasie insurekcji kościuszkowskiej. 17 kwietnia stanął również na czele pierwszego rządu powstańczego Rady Zastępczej Tymczasowej. Po jej rozwiązaniu znalazł się w składzie Rady Najwyższej Narodowej jako szef Wydziału Żywności. Po upadku insurekcji dwa lata przebywał w więzieniu w Petersburgu, skąd został uwolniony w 1796r. Resztę życia spędził w swoim majątku w Żelechowie, który zakupił w 1792r.

Na trwale zapisał się również w dziejach tej miejscowości. Z jego polecenia przeprowadzona została gruntowna modernizacja i regulacja zabudowy przestrzennej miasteczka. Na nowo wytyczonym rynku rozpoczął budowę ratusza. W testamencie przeznaczył do użytku publicznego swoją bibliotekę oraz fundusze i ziemię na założenie i funkcjonowanie szkoły publicznej „*dla dzieci płci obojga miejskich i wiejskich*”.

*ZNANE WIZERUNKI
IGNACEGO WYSSOGOTY ZAKRZEWSKIEGO*

Portret pędzla Józefa Peszki z 1792r.
Portretowany został przedstawiony jako prezydent Warszawy.
Świadczy o tym napis i klucze miasta na których spoczywa jego ręka.
Obraz znajduje się na Zamku Królewskim w Warszawie.

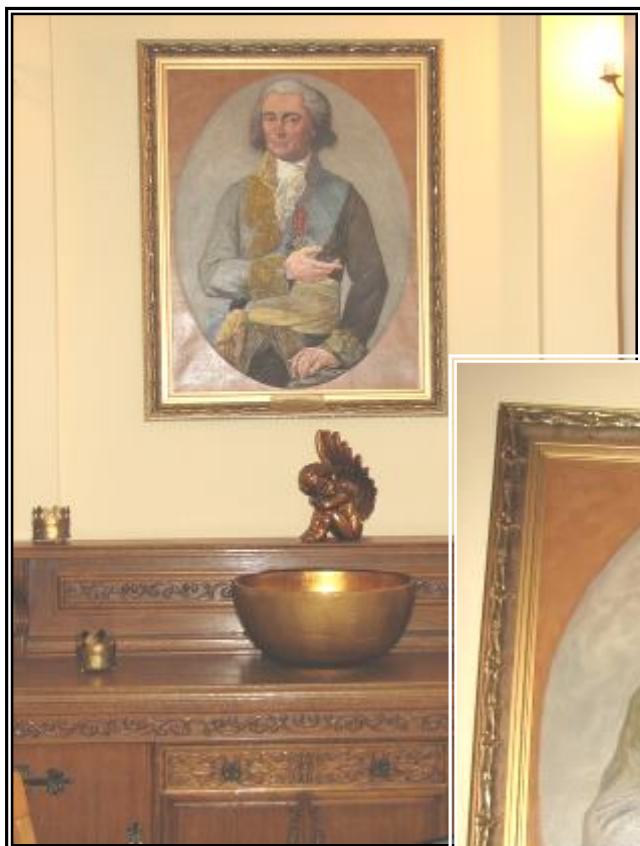

Portret pędzla Józefa Peszki z czasów powstania kościuszkowskiego. Na lewej ręce Prezydent posiada opaskę, która oznacza, że jest członkiem Rady Najwyższej Narodowej. Nie ma orderów jak na innych obrazach.

Portret wykonany przez nieznanego malarza w latach 1792 – 1794. Obecnie znajduje się w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy. Ten wizerunek Ignacego Wyszogoty Zakrzewskiego wykorzystany został w logo Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Żelechowie.

Współczesny portret z 2005r.
autorstwa Antoniego Suchaneckiego.
Znajduje się on w sali kolumnowej pałacu w Pakosławiu.

Portret wykonany przez Mariana Buksińskiego
dyrektora szkoły z lat 1946-1974,
założyciela Technikum Geodezyjnego w Żelechowie.

Wkład Zakrzewskiego w dzieło, jakim
była Konstytucja 3 Maja uwiecznił
Jan Matejko na obrazie
Konstytucja 3 Maja 1791 roku.
Przedstawia on pochód posłów
z Zamku Królewskiego do kolegiaty
św. Jana w celu zaprzysiężenia
konstytucji uchwalonej przez Sejm
Czteroletni. Centralną postacią obrazu
jest marszałek sejmu Stanisław
Małachowski, który w prawej ręce
w triumfalnym geście unosi tekst

Konstytucji 3 Maja. Marszałka niosą posłowie ziemi krakowskiej
Aleksander Linowski i ziemi poznańskiej Ignacy Zakrzewski
(z lewej strony obrazu). Reprezentują najważniejsze ziemie Korony -
Małopolskę i Wielkopolskę.

*REZYDENCJE
IGNACEGO WYSSOGOTY ZAKRZEWSKIEGO
I JEGO RODZINY*

Większą część swojego życia Ignacy Wyssogota Zakrzewski mieszkał na terenie południowej Wielkopolski. Zawarł tu małżeństwo z dużo młodszą kuzynką Konstancją z Zakrzewskich i tu urodziły się jego dwie córki – Marianna i Agnieszka. W latach 80-tych XVIII w. (jak podaje autor jego biografii Andrzej Zahorski) wybudował klasycystyczny pałac w Pakosławiu. Szczególnie efektowną częścią budowli był okrągły dwukondygnacyjny salon ozdobiony płaskorzeźbami wykonanymi na podstawie rysunków Franciszka Smuglewicza, przedstawiającymi triumfy pierwszych władców polskich.

Pałac w miejscowości Pakosław
(obecnie powiat Rawicz).

Właścicielem parku i pałacu jest
gmina Pakosław. Od 2003r. obiekt dzierżawi Polski Koncern Mięsny
Duda S.A. i wykorzystuje jako zaplecze
hotelowo-konferencyjno-szkoleniowe.

Tablica pamiątkowa umieszczona przy głównym wejściu do pałacu w Pakosławiu.

Uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Żelechowie, którzy 23 kwietnia 2010 r. w czasie wycieczki do Wielkopolski odwiedzili miejscowość Patrona szkoły.

W 1792 r. Ignacy Wyssogota Zakrzewski zakupił od Romana Lubomirskiego dobra żelechowskie. Żelechów stał się odtąd główną siedzibą jego rodziny, dla której dokończył budowę

miejsowego pałacu, rozpoczętą w 1762r. przez Jerzego Lubomirskiego. Klasycystyczny pałac w Żelechowie, fotografia z lat 80-tych XXw. Obiekt znajdował się wówczas w posiadaniu Zespołu Szkół Zawodowych i wykorzystywany był jako internat.

Tablica pamiątkowa przy drzwiach frontowych pałacu w Żelechowie, wmurowana w 1964r. przez członków Turystycznego Klubu Motorowego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego z okazji 700-lecia Warszawy. W 2006r. została skradziona.

Obecnie pałac żelechowski znajduje się w przebudowie.

Od 2006r. obiekt jest własnością prywatną.

Zakrzewski dzierżawił dobra na terenie Małopolski.

Zakupił dom mieszkalny w Sandomierzu, aby dobrze nadzorować tamtejsze sprawy majątkowe. Był również posiadaczem kamienicy w Warszawie na

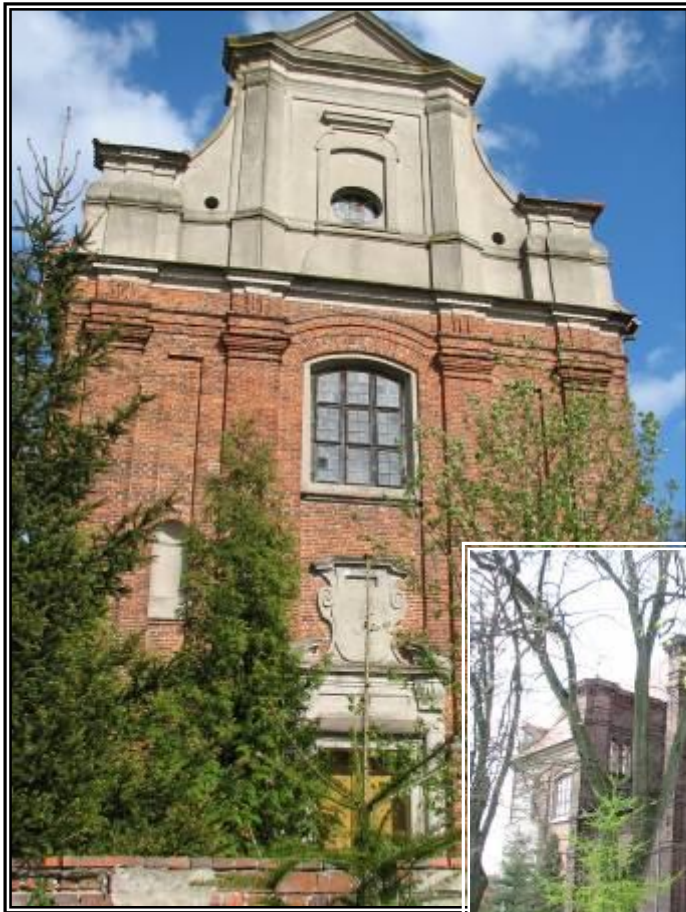
Nowym Mieście przy ulicy Freta.

Tu urodziło się jego najmłodsze dziecko – syn Tadeusz.

*„KOLEBKA I GRÓB” – MIEJSCA ZWIĄZANE
Z NARODZINAMI I ŚMIERCIĄ
IGNACEGO WYSSOGOTY ZAKRZEWSKIEGO*

Ignacy Wyssogota Zakrzewski urodził się w miejscowości Stary Białcz, która w połowie XVIII w. przez krótki czas była własnością jego rodziców. Obecnie jest to mała popegeerowska wieś oddalona ok. 8 km od Kościana.

Barokowy kościół w Starym Białczu zbudowany
w latach 1696-1717.

Barokowy wystrój kościoła. Prawdziwą
ozdobę stanowią ołtarze,
których jest pięć.
W ołtarzu głównym znajduje
się obraz Matki Boskiej Śnieżnej
z 1641r.

Chrzcielnica w kościele w Starym Białczu,
przy której Ignacy Wyssogota Zakrzewski został ochrzczony.

Pamiętkowe zdjęcie uczniów i nauczycieli
Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych
z Żelechowa z proboszczem parafii Stary Białcz
ks. Jarosławem Olejniczakiem wykonane 22 kwietnia 2010r.

Zakrzewski zmarł 15 lutego 1802r. w Żelechowie.

W testamencie wyraził życzenie odnośnie swojego pogrzebu,
który miał się odbyć „w sposobie najskromniejszym, na publicznym
cmentarzu za miastem między ukochanym ludem.”

Vict. 5. 1802	Februarius 2. May	L. Joannes Samoray	1	.	.	1	13	Ex. miserere.
4. 6. Februarius	2. May	L. Medicus Beymonow	1	.	.	1	7	Excombustione Cap.
4. 8. Feb.	Ditto	L. Martinus Beyman	1	.	.	1	3	Ex. Combustione Cap.
4. 9. Februarius	31.	Sta. Mariae Boguslaw	1	.	.	1	64	Ex. senectute.
4. 10. Feb.	110.	Th. Sophia Suwonska	1	.	.	1	53	Ex. senectute.
4. 15. Februarius Novum Cemeterium castr. Oppidum	1.	Magistrus Ignacius Wysogoty Wicarius Willelms Bozman en. Theres. Bohnerum Lechowo et Wilutyska cum alt. in montib. P. P. G. G. G. aguta Alby S. W. Stanislas Hus. in Cemeterio novo	1	.	.	1	60	Ex. senectute.
4. Aprilis 4.	45.	Th. Franciscus Quirsh	1	.	.	1	12	Ex. Debiti Partu.

Fotokopia z księgi zgonów parafii Żelechów.

Na szóstej pozycji wpisany jest zgon Ignacego Wysogoty Zakrzewskiego.

Grobowiec rodziny Zakrzewskich na cmentarzu parafialnym w Żelechowie.
Obok Ignacego pochowana jest tu jego żona Konstancja i syn Tadeusz.

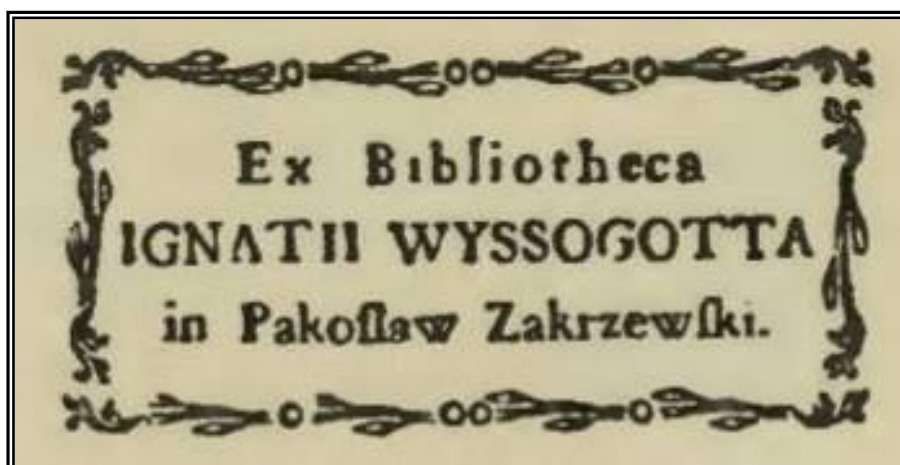
Płyta nagrobna z napisem „*Tu spoczywa Ignacy Wyszogota Zakrzewski, chorąży poznański, Prezes Rady Nieustającej, dziedziczny Pan dóbr Żelechów, Prezydent miasta Warszawy z 1794r., orderów Orła Białego i św. Stanisława kawaler. Umarł 15 lutego 1801r. w wieku lat 60.*”, a poniżej słowa w języku łacińskim „*Wychwalajmy mężów sławnych w rodzaju swoim, ludzi bogatych w cnotę, których pamięć błogosławiona jest.*”

W napisie tym znajdują się błędy. Zakrzewski nie był prezesem współpracującej z Rosją Rady Nieustającej, był natomiast prezesem rządu powstańczego Rady Zastępczej Tymczasowej.

Zmarł w 1802r. i miał wówczas 57 lat.

Tablica pamiątkowa w kościele parafialnym w Żelechowie, umieszczona w połowie XIX w. przez wnuka Prezydenta. Znajdują się tu błędy podobne jak na płycie nagrobnej.

Exlibrys biblioteki Zakrzewskiego przekazanej testamentem do użytku mieszkańców Żelechowa.

UZNANIE U WSPÓŁCZESNYCH I POTOMNYCH

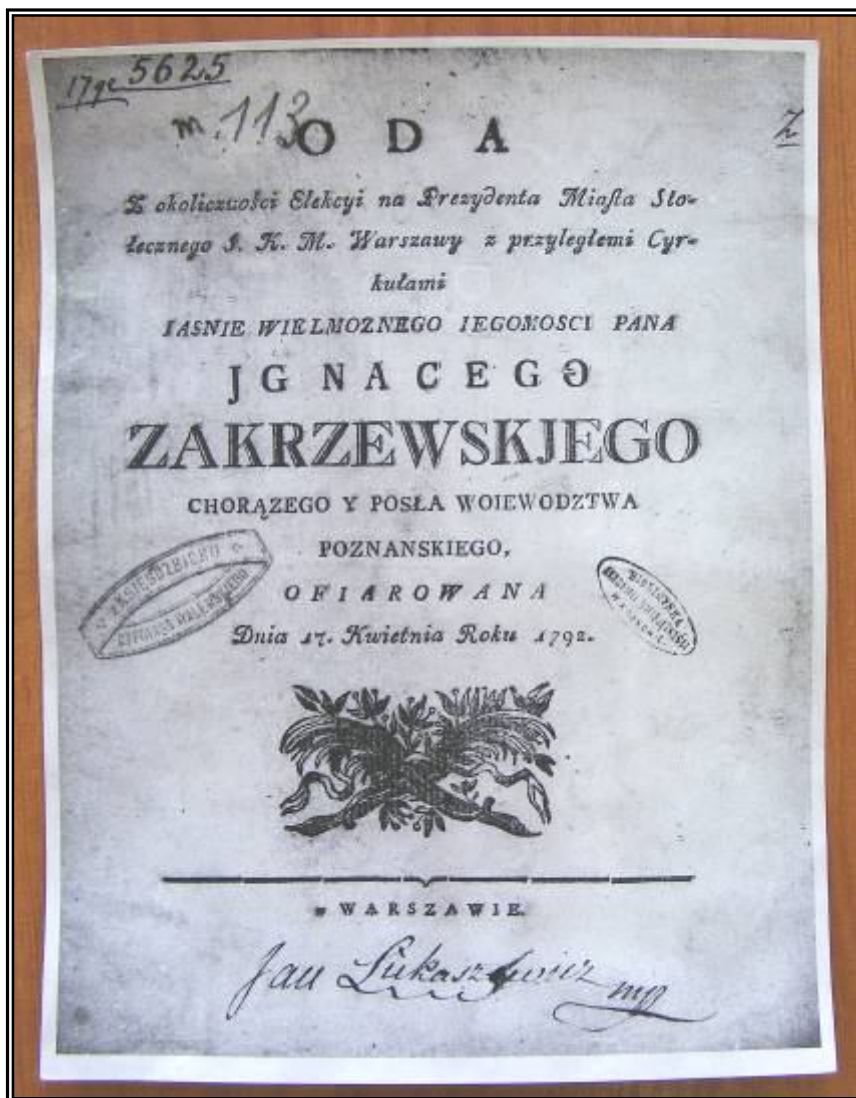
W czasie pierwszej prezydentury Warszawy,
król Stanisław August Poniatowski uhonorował
Zakrzewskiego dwoma ważnymi odznaczeniami –
Orderem Świętego Stanisława i Orderem Orła Białego.

Order Świętego Stanisława ustanowiony w 1765r.
przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Gwiazda Orderu Orła Białego z XVIII w. Jest to najstarsze i najwyższe
odznaczenie państwowe nadawane za wybitne zasługi dla Polski.

Strona tytułowa „Ody” ku czci Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego.

Południowa pierzeja Rynku Starego Miasta w Warszawie
nosi nazwę Strony Zakrzewskiego.

Rynek w Żelechowie nazwany został imieniem Prezydenta Zakrzewskiego.

Od 1986r. Ignacy Wyssogota Zakrzewski jest Patronem jednej z żelechowskich szkół - Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych.

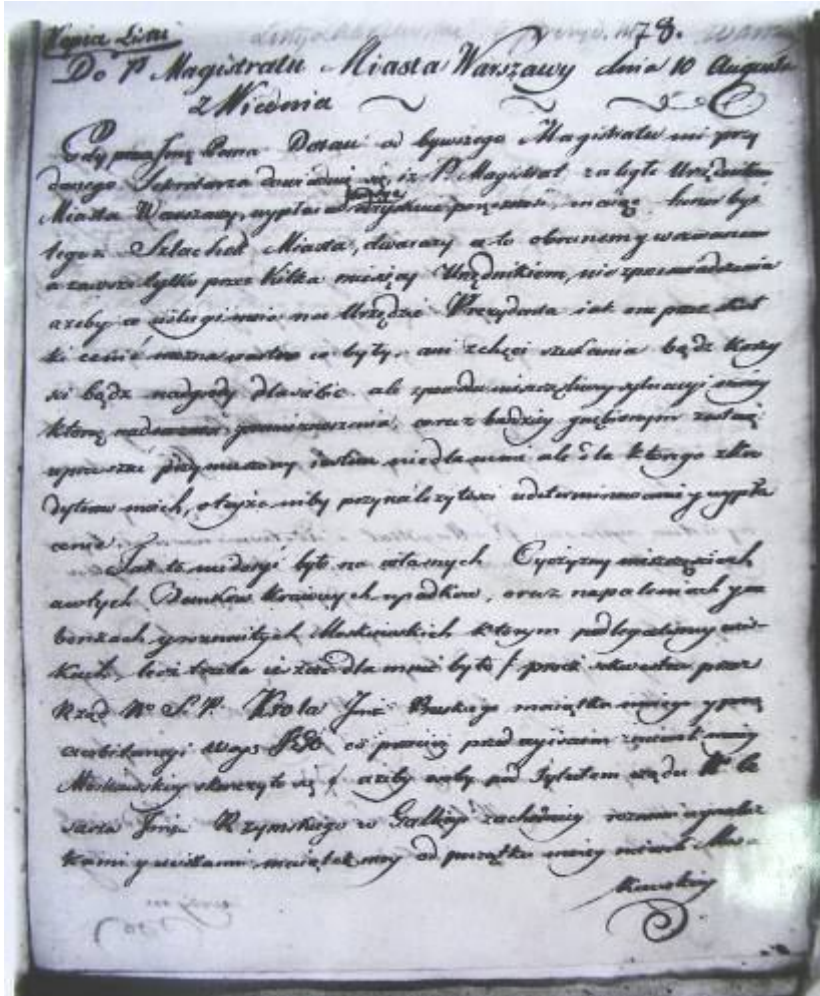
LISTY PISANE RĘKĄ ZAKRZEWSKIEGO

Najwyższemu Naczelnikowi Siły Zbrojnej Narodowej
Tadeuszowi Kościuszce
Od Rady Zastępczej Tymczasowej Warszawskiej.

Wzrostając w imieniu Obywateli Włócznie Krakowskiego, kiedy Męstwem
Ludu i odwagą Wzięła z Nieprzyjaciela oswobodzeni Miękkowego, skut-
kiem starobymy prabieżniewia Naszego Bóg Wzrostłomy niezbyt się Mie-
żkańcom tej Stolicy dozwolił, że naysięwszą, uznaliśmy powinności uciec
się do zwierzchni tego, który, Istnoci przywodziwszy Narodową Ducha Wolności
Ludowi Włodzowego czywał - Dnia 19. Miesiąca Kwietnia w mnogiej Mie-
żkańców Miasta zebrałszy się bracie, Najwyższym Siły Zbrojnej Nasz-
owej Naczelnikiem Opatrzono imieniem naszym ogłosili oświadczeniem, a tym
czasem Komendantem Siły Naszej powołanego do przywództwa Młodzi now-
skiego, ustanowiliśmy Onego przez wyłononą przysięgę pod Kommando-
wstwem i pełnowładztwem Najwyższej Krajowej Rady poddali - Tak Siły
Wzrostłomy obywateli, a ufnoci ludu przez użycie na Urzędzie Prezy-
denta Miasta Warszawskiego Obywatela Zakrzewskiego zapewniliśmy, przystąpi-
li do zwierzchni, jak tu przystawiono onego zaświadczenia Kopia - Tak w myśl i prze-
pis Aktu przysięgi Rady Zastępczej Tymczasowej w Włócznie Ignacego Za-
krawskiego Prezydenta Miasta Warszawskiego, Stanisława Mokronowskiego Kom-
mandanta, Józefa Białobłockiego, Szymona Szubowskiego, Józefa Wysockie-
go, Elżabie Ulbr. Ignacego Zajęzwa, Sędziów Czerniawskiego, Józefo Karolina,
Stanisława Rajackiego, Franciszka Mokronowskiego, Michała Wójcickiego, Fran-
ciszko Tykła, Franciszko Józefo Włócznie obrali i ustanowili onę do ude-
gania Najwyższej Rady Zarządzenia i pełnowładztwa zobowiązaliśmy.
Tę przed w tym przedstawieniu narzeczem, gdy wolności stajemy odzyskamy
naysięwszą Włócznie o skutku przewidzianego naszego uwiadomienie, a dalej tego
oczekiwani rozważeni naysięwszą odzyskamy bądź polskiej, jako zaś zabezpa-
czenie Naszego od wsparcia Naszego naysięwszą, należy, i takowe
nam ile Siły Nieprzyjacielskiej w pobliżu utraczoną jest bardzo zapewniamy. Tak
Opierem Włócznie siebie poręczym, jak naysięwszą oczekiwamy odpowiedzi. Nie
umieściliśmy tymczasem z gotowości Ludu walczonego korzystając z przysięgi
takich tu obronie Włócznie, któreby w zbliżeniu się Day Bóg Włócznie tu nam
nie bawymy tego i Narodu całego odpowiadając z namiarom.

Ignacy Wysocki
Prezydent Miasta Warszawskiego

List do Tadeusza Kościuszki pisany w kwietniu 1794r.
Zakrzewski informował Naczelnika o objęciu przez siebie funkcji Prezydenta
stolicy, powołaniu Rady Zastępczej Tymczasowej i powierzeniu dowództwa
garnizonu warszawskiego gen. Stanisławowi Mokronowskiemu.

List do Magistratu Miasta Warszawy pisany w sierpniu 1799r. Zakrzewski zwracał się z prośbą o wypłacenie zaległej pensji prezydenckiej, którą zamierzał przeznaczyć na ratowanie zniszczonych i zadłużonych dóbr żelechowskich.

Autograf Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego.

